

KRUIRAD MOLEN DE ADRIAAN

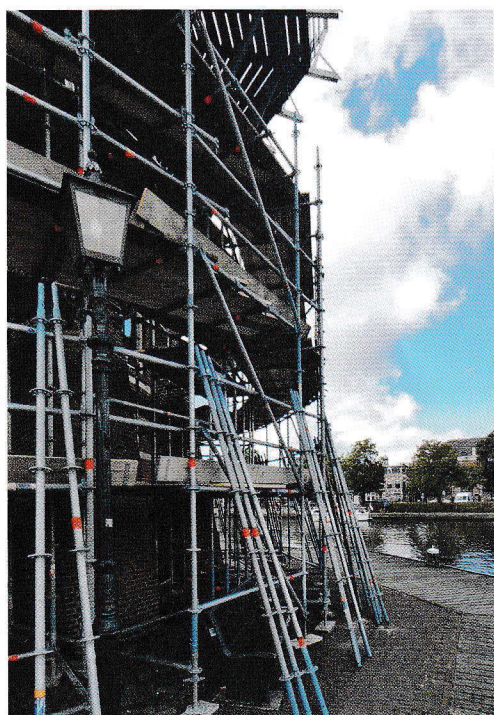
Met een kruirad, de aandrijving van het kruitwerk, wordt een molen op de wind gezet. Kruien noemen we dat. Om zoveel mogelijk energie uit de wind te halen is het zaak dat de wieken, het gevlucht, recht op de wind staat.

Een kruirad bestaat uit een aantal spaken, een as en twee of drie gordingen. Twee van deze spaken zijn doorgaande spaken en zijn halfhouts, kruiselings door de kop van de as gestoken. Het aantal spaken van een kruirad kan wel oplopen tot 32 stuks, zoals bij molen De Wachter in Zuidlaren. De gordingen zorgen voor het onderlinge verband tussen de spaken.

Het kruirad is op een as, de munnik, gemonteerd. Deze draait in een rond gat, dat schuin in de staartbalk zit. Met het kruirad wordt een kruitketting, -kabel of -touw om de

as gewikkeld, waardoor de kap van de molen of de gehele molen, zoals bij een standaardmolen, gaat draaien en zo de wieken op de wind zet.

Al een flinke tijd kijken we bij Molen de Adriaan tegen een kruirad aan dat langzaam in verval raakt. Het begon allemaal met een verrot uiteinde van de munnik. Er zat niets anders op dan er een stuk van af te zagen en werd met zo'n 10 cm ingekort. Maar ook langs de spaken bleek er schade te zijn. Het zogenaamde inwateren. Voor onderhoud

De Adriaan in de steigers.

Het kruirad is uit de munnik gehaald door de vrijwilligers van de SMZK.

moet het kruirad met munnik naar de werkplaats. Probleem is dat de Adriaan een stellingmolen is. Hoe krijg je deze constructie beneden?

Nu heeft zich het gelukkige geval voorgedaan dat de Adriaan in de steigers staat. De molen moet namelijk geschilderd worden. De steigers zijn al opgebouwd tot onder de stelling. Maar om nog meer materiaal op hoogte te krijgen werd er in de tweede week van september met een hoogwerker, een mobiele bouwlift over het dak van de burens getild. Wij wisten dat dit ging gebeuren en hebben aan de hoofdaannemer gevraagd of ze voor ons het kruirad naar beneden wilden takelen.

En hoe sympathiek alles kan verlopen, het

was een kleine moeite. Het kruirad werd voor ons in de kettingen gehangen en beneden in de aanhangwagen gezet. Inmiddels staat het in onze werkplaats en vordert het herstel gestaag. De schade viel gelukkig mee. In eerste instantie werd gedacht dat er flink doorgewerkt moest worden. De afspraak is namelijk dat als het schilderwerk klaar is het ook weer voor ons naar boven wordt gehesen.

Maar niet alles loopt zoals gepland, voor sommige delen heeft schilderen geen zin meer, denk daarbij ook aan de kap. Het hout is op sommige plaatsen dusdanig verrot dat het deels vervangen moet worden. We zijn inmiddels 2 maanden verder, de steigers gaan nog verder opgetrokken worden zodat

De takelwagen in de smalle straat.

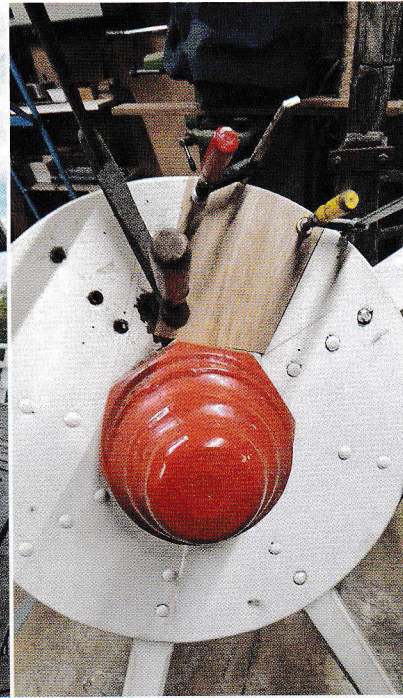
Het kruirad wordt van de stelling getakeld.

Het kruirad is uit de munnik gehaald door de vrijwilligers van de SMZK.

Roest in het gat van de munnik.

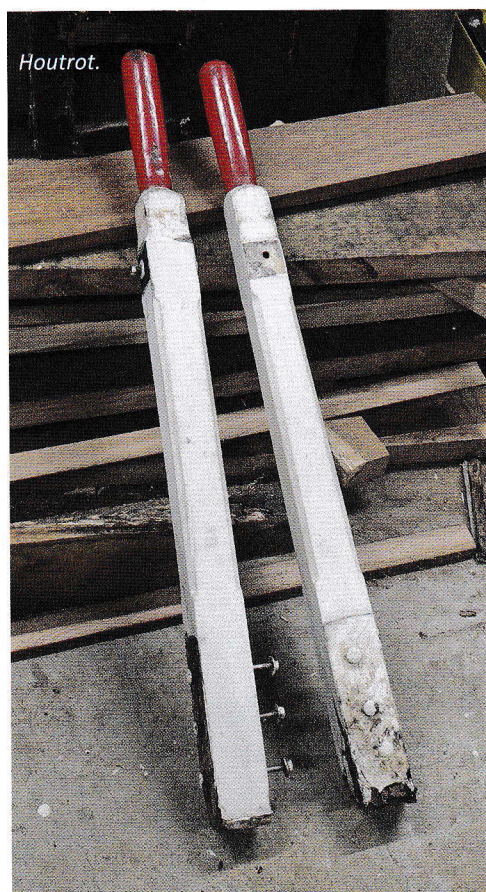

Herstel in de werkplaats.

ook de kap goed bereikbaar is. De schatting is dat de molen pas in februari weer kan draaien.

Maar wij laten ons niet uit het veld slaan, in een molen is altijd wat te doen. Zo zijn 2 van onze molenaars Guus en Rob bezig om de winterzeilen te herstellen. Zij doen dit in de molen. Vol enthousiasme vertellen zij aan de bezoekers wat ze aan het doen zijn, wat de tradities zijn, wat voor gereedschap ze gebruiken en het nut van het zeilbankje. Zo blijft de molen levendig en is het zo februari.

Elly Mense

Houtrot.